

Секція 1. ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ

Птахіна Ольга Миколаївна
*к.п.н., доцент кафедри державної
служби й управління навчальними
закладами ДЗ «Луганський національний
університет імені Тараса Шевченка»
м. Полтава Україна*

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Від початку повномасштабної воєнної агресії Російської Федерації проти України проблема реагування на сучасні виклики та загрози національній безпеці набула своєї актуальності. В сучасних умовах інформаційна складова національної безпеки держави відіграє надзвичайно важливу роль тому, що Російська Федерація та підконтрольні їй спеціальні служби терористичних організацій розгорнули безпрецедентну пропагандистську кампанію, саме тому питання інформаційного забезпечення національної безпеки набуло своєї актуальності.

Інформаційне забезпечення національної безпеки виконує важливу багатопланову роль у визначенні національних інтересів і пріоритетів національної безпеки. Національна безпека України — це захищеність державного суверенітету, територіальної цілісності, демократичного конституційного ладу та інших національних інтересів України від реальних та потенційних загроз. Інформаційна безпека України — складова частина національної безпеки України, стан захищеності державного суверенітету, територіальної цілісності, демократичного конституційного ладу, інших життєво важливих інтересів людини, суспільства і держави, за якого належним чином забезпечуються конституційні права і свободи людини на збирання, зберігання, використання та поширення інформації,

доступ до достовірної та об'єктивної інформації, існує ефективна система захисту і протидії нанесенню шкоди через поширення негативних інформаційних впливів, у тому числі скоординоване поширення недостовірної інформації, деструктивної пропаганди, інших інформаційних операцій, несанкціоноване розповсюдження, використання й порушення цілісності інформації з обмеженим доступом [5]. Національні інтереси України — це життєво важливі інтереси людини, суспільства і держави, реалізація яких забезпечує державний суверенітет України, її прогресивний демократичний розвиток, а також безпечні умови життєдіяльності і добробут її громадян. Інформаційними загрозами національній безпеці вважаються потенційно або реально негативні явища, тенденції і чинники інформаційного впливу на людину, суспільство і державу, що застосовуються в інформаційній сфері з метою унеможливлення чи ускладнення реалізації національних інтересів та збереження національних цінностей України і можуть прямо чи опосередковано завдати шкоди інтересам держави, її національній безпеці та обороні [5]. Забезпечення національної інформаційної безпеки відображено в Законах України «Про національну безпеку України» [3], «Про національну програму інформатизації» [4], «Про інформацію» [2], а також у затвердженій Указом Президента Стратегії інформаційної безпеки України [5], та ін.

Інформація є основною зброєю у боротьбі за світове панування на глобальному інформаційному просторі. Фахівці вважають, що сьогодні важливим компонентом гібридної війни є вторгнення в інформаційно-комунікаційний простір певної країни з метою придушення опору та формування світового політичного стандарту, узгодженого з інтересами агресора [1]. Сьогодні українське суспільство перебуває під постійним інформаційним впливом, поширюється дезінформація, зокрема через соціальні медіа, прагнучи дестабілізувати суспільство та втручатися в процеси демократичного управління державою й радикалізувати населення. Ці фактори є елементами гібридної війни, які сприяють вторгненню агресора в національну свідомість громадян, підриву національної та інформаційної безпеки. Метою інформаційної боротьби є створення інформаційної переваги. Інформаційна перевага визначається як спроможність керувати поведінкою противника шляхом контролю за кількістю та якістю інформації, яку він намагається отримувати і обробляти для її ефективного використання в реальному масштабі часу, з гарантованою забороною інформаційного втручання з боку противника.

Відповідно до рішення Ради національної безпеки і оборони України від 11 березня 2021 року «Про створення Центру протидії дезінформації», уведеного в дію Указом Президента України від 19 березня 2021 року № 106 БУВ створений «Центр протидії дезінформації». Центр забезпечує здійснення заходів щодо протидії поточним і прогнозованим загрозам національній безпеці та національним інтересам України в інформаційній сфері, забезпечення інформаційної безпеки України, виявлення та протидії дезінформації, ефективної протидії пропаганді, деструктивним інформаційним впливам і кампаніям, запобігання спробам маніпулювання громадською думкою [6]. Основними завданнями Центру є: проведення аналізу та моніторингу подій і явищ в інформаційному просторі України, стану інформаційної безпеки та присутності України у світовому інформаційному просторі; виявлення та вивчення поточних і прогнозованих загроз інформаційній безпеці України, чинників, які впливають на їх формування, прогнозування та оцінка наслідків для безпеки національних інтересів України та інше. Сьогодні Центр активно залучений у протидії російській агресії. Його пріоритетами є: оперативне інформування населення; розкриття дезінформації та маніпуляцій; забезпечення інформаційної безпеки; боротьба з інформаційним тероризмом. Команда аналітиків центру досліджує інциденти з метою виявлення компаній інформаційного впливу, що несуть загрозу національній безпеці, проводять всебічний аналіз та надають пропозиції з відповідного реагування. Проводять постійний моніторинг інформаційних ресурсів, в яких фіксуються інциденти. Центр також співпрацює з такими міжнародними організаціями, як NATO Stratcom CoE, EEAS, EUAM, Hybrid Coe, CRDF Global, TAIEH.

Сьогодні українське суспільство перебуває під постійною загрозою отримання недостовірної, а інколи шкідливої інформації. Ці фактори є елементами гібридної війни, які сприяють вторгненню агресора в національну свідомість громадян, підриву національної та інформаційної безпеки. Аналізуючи події останніх років можна зробити висновок, що інформаційна війна є елементом гібридної війни, яка характеризується вторгненням в національну свідомість громадян, підриву національної та інформаційної безпеки, що в свою чергу несе загрозу національній безпеці. Отже зараз є нагальна потреба у створенні інформаційної переваги, спроможності керувати поведінкою противника шляхом контролю за кількістю та якістю інформації, яку він намагається отримувати і обробляти для її ефективного використання в реальному масштабі часу. Досягнен-

ня інформаційної переваги можливе за рахунок цілеспрямованого і комплексного впливу на систему інформаційної безпеки противника з метою її ослаблення та впливу на світову спільноту з метою підтримки власних дій та засудження дій противника, а також посилення захисту власних інформаційних ресурсів.

Виходячи з того, що інформаційне забезпечення національної безпеки держави є складовою частиною загальної системи національної безпеки, яка передбачає дії органів державної влади, недержавних структур і громадян, які повинні узгоджено здійснювати діяльність по забезпеченню інформаційної безпеки на основі єдиних правових норм, ефективно протистояти інформаційним загрозам необхідно на державному рівні забезпечувати доступ до достовірної та об'єктивної інформації, сформувані ефективну правову систему захисту особистості, суспільства і держави від деструктивних пропагандистських впливів, створити на базі норм міжнародного права систему механізмів захисту від пропаганди та всебічно сприяти розвитку інформаційного суспільства.

Література

1. Гаврильців М. Т. Інформаційна безпека держави в системі національної безпеки України. *Юридичний науковий електронний журнал*. № 2/2020. С. 200–203. URL: http://www.lsej.org.ua/2_2020/54.pdf
2. Про інформацію : Закон України. Редакція від 27.07.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>
3. Про національну безпеку України : Закон України. Редакція від 31.03.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>
4. Про національну програму інформатизації : Закон України від 01.12.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2807-20#Text>
5. Про Стратегію інформаційної безпеки : Указ Президента України від 28.12.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/685/2021#Text>
6. Центр протидії дезінформації : офіційний сайт. URL: <https://cpd.gov.ua/main/rezultaty-czentr-u-protydyi-dezinformacziyi-rnbo-ukrayiny-za-2023-rik/>